

DRAGTIGHEID

Opgestel deur NWKV Produsentedienste

Die dragtigheidsperiode van ooie is vir elke skaapboer die belangrikste tydperk van die jaar. Die voedingspeil en bestuurspeil gedurende hierdie periode beïnvloed die winsgewendheid van die onderneming regstreeks.

Om die belangrikheid daarvan te beklemtoon kan hier net kortliks genoem word watter funksies die ooi in hierdie periode vervul:

- (a) Sy is besig om haar eie liggaam te onderhou.
- (b) Sy is besig om wol te produseer.
- (c) Sy is besig om liggaamsreserwes op te bou vir die strawwe laktasieperiode wat voorlê.
- (d) Sy sorg dat die uier ontwikkel sodat genoeg melk geproduseer kan word.
- (e) Sy verskaf voedingstowwe sodat die ongevore lam voldoende kan ontwikkel om lewensvatbaar te wees by geboorte.

Verdien hierdie harde werk wat die ooi verrig dan nie beter voeding as normaalweg nie?

Die duur van dragtigheid is ongeveer 150 dae. Dit kan ten opsigte van voedingsbehoefte in twee periodes verdeel word, nl. die eerste 3½ maande en die laaste 1½ maand.

Die eerste 107 dae

Vandat die ooi gepaar is mag voedingstekorte nie voorkom nie aangesien dit embryo-afsterwings kan veroorsaak. Bowendien word 'n agterstand as gevolg van 'n voedingstekort in hierdie periode gewoonlik eers na speen ingehaal. Die laaste periode van dragtigheid en die laktasieperiode stel sulke hoë eise aan die ooi dat sy nie 'n agterstand kan inhaal nie. Dit sal elke boer loon om gedurende hierdie periode te sorg dat die ooi in 'n gesonde, groeikragtige kondisie bly. Veral in die grasveldstreke sal dit die ooi help as goeie proteïenenergielekke beskikbaar is in die winter wanneer die veld min werd is.

Laaste periode

Soos reeds bekend vind ongeveer 70 persent van die lam se groei in hierdie tyd plaas. Sorg moet gedra word dat ooi wat in goeie kondisie was, gedurende die hele dragtigheidsperiode 9 tot 11 kg in massa toeneem. Die ideale massa vir 'n pasgebore Merinolam is 4,1 kg. Hoelaer die geboortemassa, hoe laer die lewensvatbaarheid. Indien die boer sou vind dat sy lammers ligter is, is dit 'n aanmaning dat voldoende groei nie plaasgevind het in die dragtigheidsperiode nie. Sulke ooi se uiers is ook nie in so 'n mate ontwikkel dat maksimum melkproduksie kan plaasvind nie. Sulke lammers het dus 'n

agterstand wat makliker voorkom as ingehaal kan word. Bowendien het sulke ooie dan gewoonlik breekwol omdat sy min liggaamsreserwes vir die laktasieperiode het.

Byvoeding

Voordag byvoeding aan ooie oorweeg word, is dit goed om eers vas te stel of dit ekonomies sal wees. Byvoeding sal ongetwyfeld 'n hele paar rand beloop, veral as dit vir die volle ses weke van laatdragtigheid moet geskied. Die ander sy van die saak is egter dat 'n voedingstekort in hierdie periode juis veroorsaak is deur te veel diere. Vir sulke surplus diere op die plaas moet in elk geval byvoeding verskaf word, anders word die natuurlike veld uitgeput en vertrap, wat groter skade meebring as die ekstra voerkoste. Dit is verder byna onmoontlik om soveel voer in die ooi te stop dat dit die gesamentlike sake van die lam, veld en breekwol oorskry. Daar is dus hoofsaaklik drie moontlikhede wat betref dragtigheidsvoeding:

- (a) Daar is genoeg spaarveld van goeie gehalte sodat die nodige groei kan plaasvind sonder byvoeding.
- (b) Daar is genoeg weiveld beskikbaar, maar dit is van 'n swak gehalte. In hierdie geval sal 'n goeie energieproteien gewoonlik die regstelling maak.
- (c) Daar is te min of geen veld beskikbaar nie. Oorbelading of moeilike jare noodsaak die boer om in sulke gevalle die ooie te onttrek van die veld en in klein kampies met voldoende koelte te hou.

Gebalanseerde rantsoene word dan verskaf in voerders met voldoende vreetspasie om kompetisie uit te skakel. Die samestelling van die rantsoen sal afhang van watter voere die maklikste en goedkoopste bekombaar is. Dit kan hier net genoem word dat daar reeds boere is wat hierdie praktyk in elk geval toepas met groot sukses. Absolute minimum lammervrektes vind onder sulke omstandighede plaas waar die bestuurspeil maklik hoog gehou kan word.

Die ooi se voedingsbehoefte klim veral ten opsigte van energie in die laaste periode van dragtigheid. 'n Tekort hieraan veroorsaak dan ook domsiekte. Dit is iets wat nie gebeur by die boer wat probeer om in sy ooie se voedingsbehoefte te voorsien nie.

Die twee belangrikste lamtye in die Republiek is September/Oktober en Maart/April. Die onderskeie krisistye is dus Augustus/September en Februarie/Maart. Dit is dus duidelik dat Augustus/September probleme kan verskaf. Gelukkig is die laktasie periode dan weer makliker, maar vir die dooie lam beteken dit nie veel nie.

Die hedendaagse neiging is om hoër produksie te bereik op elke terrein. Elke boer moet homself afvra of hy ten opsigte van lamproduksie reeds so 'n maksimum bereik het.